

FOLIUM CLASSICUM

**Nro 95
19.2.2019**

Tässä numerossa:

Päivityksiä antiikin oppiaineiden elämästä kuluneena vuonna	Anneli Luhtala	3
Uutta kirjallisuutta	Toim. Katja Varakas	4
Anders Ahlqvist in memoriam	Paavo Castrén	5
<i>Roma Universalis</i> keisaridynastia Pohjois-Afrikasta	Katja Varakas	7
Syksyllä 2018 palkitut ylioppilaat	Toim. Katja Varakas	10
Prof. Teivas Oksalan (15.2.1936 – 2.3.2018) muistostipendi latinankielisen kirjallisuuden kääntäjälle		11
Kevään 2018 tapahtumia	Toim. Katja Varakas	12

FOLIUM CLASSICUM, Klassillis-filologisen yhdistyksen jäsenlehti, ilmestyy kaksi kertaa vuodessa lukukausien alussa niin painetussa muodossa kuin sähköisesti yhdistyksen kotisivuillakin. Päätoimittaja: prof. Olli Salomies; toimitussihteeri: FM Katja Varakas. Yhdistyksen sähköpostiosoite: klassillisfilologinenyhdistys@gmail.com

KLASSILLIS-FILOLOGINEN YHDISTYS (KFY) on tieteellinen seura, jonka tarkoitus on herättää ja ylläpitää harrastusta antiikin kulttuuria kohtaan, edistää sitä koskevaa tieteellistä tutkimusta ja olla yhdyssiteenä tämän alan tutkijoiden ja harrastajien kesken. Tätä varten yhdistys järjestää esitelmä- ja keskustelutilaisuuksia, harjoittaa julkaisutoimintaa ja edistää muillakin samanlaatuisilla tavoilla antiikin tutkimista tai tuntemista.

TOIMIHENKILÖT. Yhdistyksen puheenjohtajana toimii prof. Olli Salomies (oli.salomies@helsinki.fi), varapuheenjohtajana dos. Antero Tammisto (antero.tammisto@ide.inet.fi) ja sihteerinä / rahastonhoitajana FM Katja Varakas (katja.varakas@helsinki.fi). Lisäksi hallitukseen kuuluvat prof. Mika Kajava (mika.kajava@helsinki.fi) ja dos. Anneli Luhtala (anneli.luhtala@helsinki.fi). Yhdistyksen postiosoite Kielten tutkimus (klassillinen filologia), PL 24, 00014 Helsingin yliopisto.

YHDISTYKSEEN VOI LIITTYÄ maksamalla jäsenmaksun tilille Danske Bank FI93 80001470979064 (viite-numero 1009) ja lähettämällä osoitetietonsa sihteerille. Varsinainen jäsenmaksu on 30 euroa, opiskelijamaksu 10 euroa.

Yhdistyksen KOTISIVUT: www.klassillisfilologinenyhdistys.wordpress

Kannen kuva: Forum Romanum. Katja Varakas.

Päivityksiä antiikin oppiaineiden elämästä kuluneena vuonna

Anneli Luhtala

Klassillisen arkeologian opetus

Syksyllä 2017 toimeenpannussa tutkintorakenteiden uudistuksessa (= **Iso Pyörä**) antiikin aineellisen kulttuurin opetus siirtyi Kulttuurien tutkimuksen kandiohjelmahan (KUKA) nimikkeellä 'Antiikin kulttuuri'. Samassa uudistuksessa se menetti pääaineen asemansa. Kun lisäksi lehtoraatin haltijan, dos. Leena Pietilä-Castrénin, eläköityessä tämä tehtävä päätettiin lakkauttaa, kevät 2018 oli synkkää aikaa. Kuitenkin jo kesän 2018 kuluessa saimme lukea tiedotusvälineistä parempia uutisia: Kreikan suurlähettiläs oli osoittanut kiinnostusta asiaan. ”Jos yliopistolla on hyvä suunnitelma antiikin kulttuurin ja klassillisen arkeologian opetuksen kehittämiseksi, en näe mitään syytä, miksei säätiö sitä rahoittaisi”, Aifantis sanoo Helsingin Sanomien haastattelussa. Senhetkinen dekaani Hanna Snellman lupasi, että Antiikin kulttuurin opetus on taattu vuoteen 2023 saakka ja sen jatkumisen edellytyksenä sen jälkeen on ulkopuolisen rahoituksen saaminen. Ehkäpä siis suhdanne on kääntynyt nousuun. Tällä hetkellä 'Antiikin kulttuurin' opetus toteutetaan tutkimusprojektien opetusvelvollisuuksien puitteissa sekä tunti- ja dosen-tin opetuksena.

Farväl, Olli!

Professori Olli Salomies, joka on hoitanut latinan kielen ja Rooman kirjallisuuden professuuria vuodesta 1993, jäi eläkkeelle vuodenvaihteessa, ja hänen 'jäähyväisluentonsa' 14.12. kokosi ison luentosalin täyteen kuulijoita. Tunnelma oli korkealla, ja tuntui hyvältä nähdä, että niin monet pitkäaikaiset

antiikin ystävät ja entiset opiskelijat olivat löytäneet tiensä Metsätaloon. Luennon aiheena oli ”Miten minusta on tullut se, mikä nyt olen”, ja siinä edettiin retoriikan perinteen mukaisesti alkaen syntyperästä, syntymään liittyvistä hyvistä enteistä, ja edettiin koulutukseen ja virkauraan. Luennosta oli pönötys kaukana luennoitsijan tasapainotellessa ”stand-up komiikan ja akateemisen esitelmän välisellä harmaalla alueella”, kuten eräs kuulija asian kiteytti. Se että keväällä 2018 tämä professori julistettiin haettavaksi ilman mitään neuvotteluja kertoo siitä, että latinan opetuksen ja tutkimuksen tilanne on ollut hyvä. Muotokuvan sijasta Olli (muistaakseni) toivoi itsestään ratsastajapatsasta, mutta ajanpuutteen vuoksi joudumme nyt vain kuvittelemaan näkemään Ollin hevosen selässä.

Tätä kirjoittaessani Salomiehen seuraajan valintaprosessi on vielä kesken.

Puheenjohtajan puolesta,
Anneli Luhtala

Bartolomeo Colleone ratsastajapatsas, Campo San Zanipolo, Venetsia.

Uutta kirjallisuutta

Toim. Katja Varakas

Tietokirjallisuutta

Utile dulci Antiikin kulttuurin opetuksesta ja harrastuksesta. Toim. Ilkka Kuivalainen, Leena Pietilä-Castrén ja Hanne Selkokari. Taidehistoriallisia tutkimuksia 50, 2019

Papyrusten aika. Erja Salmenkivi. Teos 2019

Kaunokirjallisuus ja jännitys

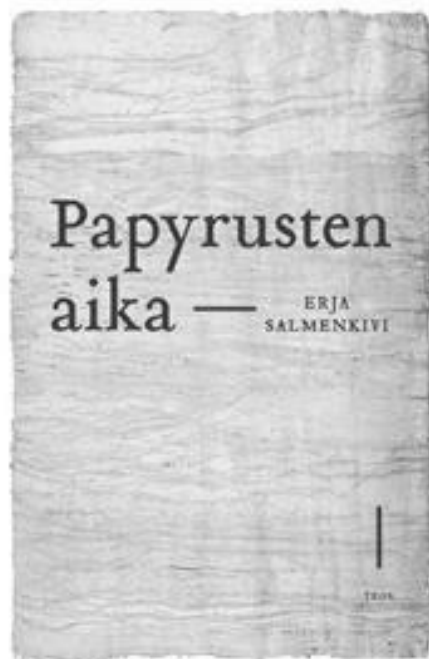
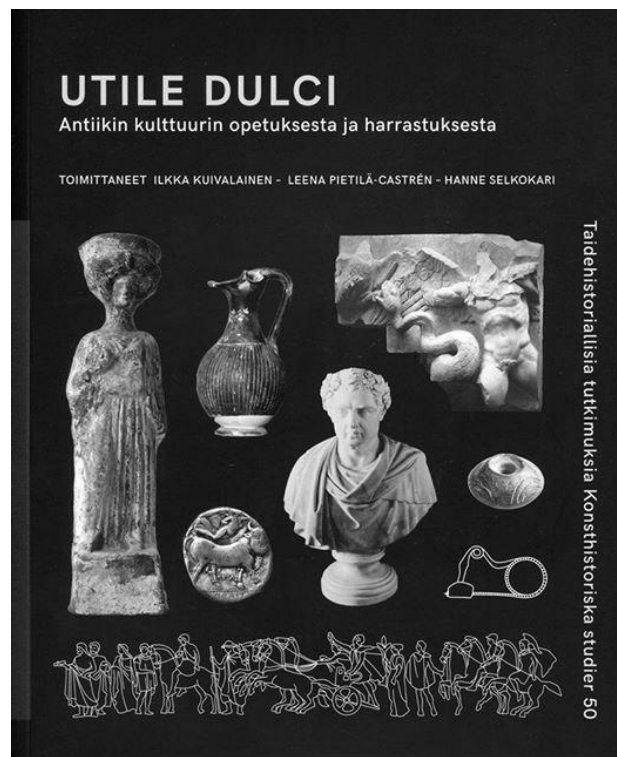
Aleppon kirjuri. Markus Falk. Otava 2019.

Juppiterin saari. Jukka M. Heikkilä. Karisto 2019

Suomalaistutkijoiden kansainvälisiä monografioita

Samuli Simelius, *Pompeian peristyle gardens as a means of socioeconomic representation*. Helsingin yliopisto 2018.

Mahdollisista puutteista tai tulossa olevista kirjoista pyydetään ilmoittamaan Foliun Classicumin toimitussihteerille.

Professori Anders Ahlqvist In memoriam

Paavo Castrén

Elokuun loppupäivinä meitä kohtasi suruviesti kansainvälisesti tunnetun humanistin, ystävämme ja opiskelutoverimme Anders Ahlqvistin yllättävästä kuolemasta. Kosmopoliittitutkija oli viettänyt viimeisen kesänsä rauhallisesti loma-asunnollaan Porkkalassa ja menehtyi äkillisesti postin noutomatkalla puolisonsa, naapurien ja pelastushenkilökunnan ponnisteluista huolimatta.

Anders syntyi Tukholmassa 12.2.1945, kun Lapissa vielä sodittiin. Hän vietti lapsuutensa Egyptissä, missä hänen isänsä, liikemies Eric Ahlqvist toimi Suomen pääkonsulina. Andersin monipuolisella kielitaidolla oli siis näin varhaiset juuret.

Perheen palattua kotimaahan Anders kävi koulunsa ”Lärkanissa” (Nya Svenska Läroverket) ja tuli ylioppilaaksi vuonna 1963. Hän suoritti asevelvollisuutensa laivastossa ja toimi sen jälkeen jonkin aikaa tilapäisissä toimistotehtävissä Merivoimien Esikunnassa – varsinkin silloin kun tarvittiin tulkkia laivastovierailujen yhteydessä. Sotilasarvoltaan hän oli luutnantti.

Helsingissä Anders opiskeli aluksi pohjoismaista ja klassillista filologiaa ja osallistui aktiivisesti ylioppilaselämään sekä Nylands Nationin että Klassillisen filologian opiskelijayhdistys Symposionin piirissä. Hän liittyi varhaisessa vaiheessa myös professori Henrik Zilliacuksen seminaarien ympärille muodostuneeseen tutkijaryhmään.

Kun yleisen kielitieteen oppituoli perustettiin Helsingin yliopistoon vuonna 1966, Anders kiinnostui aineen professoriksi valitun Kalevi Wiikin opetuksesta ja kuunteli myös indoeurooppalaisen kielitie-

teen professori Pentti Aallon luentoja. Yleisen kielitieteen seminaareissa tutustuttiin alan uusimpiin virtauksiin, minkä johdosta lingvistiikka ja sen historia tulivat Andersin omimmaksi alueeksi. Omasta taustasta johtuen hänen kiinnostuksensa suuntautui erityisesti kaksikielisyyteen ja vähemmistökieliin.

Hän vietti vuoden stipendiaattina Dublinissa ja suorittuaan vuonna 1969 humanististen tieteiden kandidaatin tutkinnon hän osallistui dosentti Tuomo Pekkanen johtamaan tieteelliseen kurssiin Suomen Rooman-instituutissa. Kurssilla käsiteltiin muun muassa Euroopan kielioloja keskiajalla. Roomassakin hän piti yllä yhteyksiä irlantilaisiin.

Anders Ahlqvist.

Rooman jälkeen hän siirtyi Edinburghiin, tapasi siellä tulevan puolisonsa, uusiseelantilaisen opettajan Judith Smeatonin, ja palasi tämän kanssa vielä Roomaan lyhyeksi aikaa. Kesällä 1971 Judith ja Anders vihittiin Helsingissä. Avioliitosta syntyi poika Jacob.

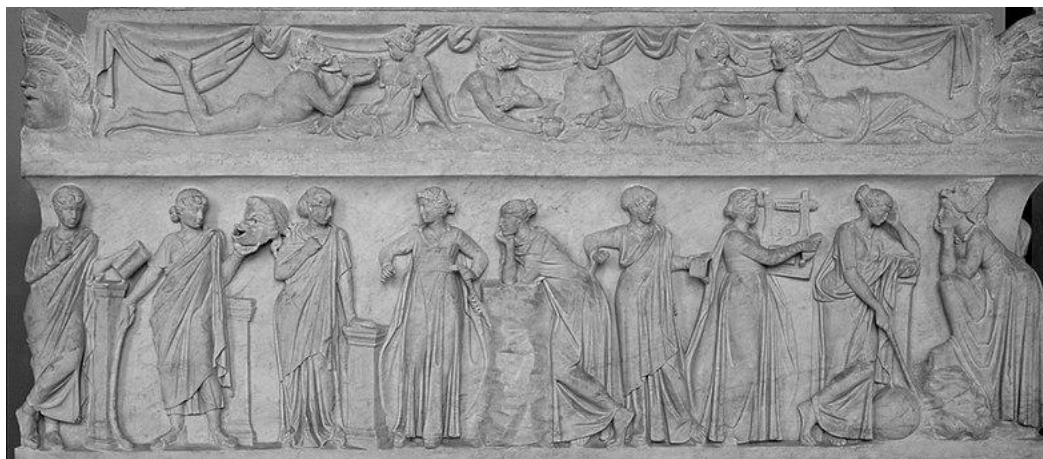
Anders väitteli vuonna 1974 Edinburghissa keltologiasta ja toimi sitten Dublin Institute for Advanced Studies-tutkimuslaitoksessa parin vuoden ajan, kunnes hänet vuonna 1976 valittiin Galwayn yliopiston muinaisiirin henkilökohtaiseksi professoriksi. Toimiessaan tässä virassa hän nousi yhdeksi keltologian suurista nimistä. Galwayssa hän piti yhteyksiä myös kotimaahan toimimalla muun muassa Suomen konsulina ja kävi usein Suomessa tapaamassa omaisiaan ja ystäviään. Hän rakennutti Porkkalanniemen eteläkärkeen tilavan loma-asunnon, minne hän usein kutsui ystäviään. Lukuvuoden 1988–1989 hän toimi professori Fred Karlssonin sijaisena Helsingin yliopiston yleisen kielitieteen professorina.

Jäätyään eläkkeelle Galwayn yliopiston virasta hän muutti Australiaan ja tuli Sydneyn yliopiston professoriksi (honorary professor) opetus- ja tutkimusalueinaan vanhojen kelttiläisten kielten historiallinen syntaksi ja morfologia, Euroopan keskiajan lingvistiikan historia ja keltin ja muiden länsieurooppalaisten kielten sosiolingvistiikka.

Hänen julkaisuluettelonsa on kunnioitettavan pitkä, ja oman julkaisutyönsä lisäksi hän huolehti myös monien kongressi- ja juhla-julkaisujen toimittamisesta ja avusti taloudellisesti sekä tieteellisten kongressien järjestämistä että niihin osallistuneita tutkijoita.

Muistamme hänet joviaalina herrasmiehenä, joka säilytti tyyliä ja hyväntuulisuutensa kaikissa tilanteissa. Anders Ahlqvistin poismeno merkitsee maaillemme huomattavan kulttuurilähettilään ja hänen omaisilleen ja läheisilleen uskollisen ja epäitsekään ystävän menetystä.

Paavo Castrén ja kollegat ja ystävät Helsingin yliopistosta

Muusien sarkofagi. Tunnetut muusat ja heidän atribuuttinsa. Marmori 2. vs. jKr. löytöpaikka Via Ostiense. Louvren taidemuseo. Wikimedia Commons.

Roma Universalis - keisaridynastia Pohjois- Afrikasta

Katja Varakas

Romaan historiallisessa keskustassa voi tutustua Severusten keisaridynastian vaiheisiin vierailamalla näyttelyssä *L'impero e la dynastia venuta dall'Africa*, jossa pääsee Colosseumin ohella tutustumaan samalla lipulla Forum Romanumille ja Palatium-kukkulalle. Colosseumin toisen kerroksen näyttelyssä, useista kansainvälisistä museoista koottu 200-luvun esine- ja kuva-aineisto esittelee keisaridynastian elämää temaattisesti; ensinnä valtakunnan hallintoa ja keisarikulttia ja toiseksi kulttuuria ja taloutta.

Severusten pohjois-afrikkalainen tausta vaikuttaisi ainakin näyttelyn perusteella heijastuneen hallinnollisiin uudistuksiin sekä myös aikakauden arkkitehtuuriin ja taiteeseen, jota käytettiin myös taitavasti valan korostamiseen.

Henkilögalleria, toistakymmentä realistista marmoririntakuvaa toivottavat näyttelyvieraat tervetulleiksi. Koruttomissa ja vakavamielisissä rintakuvissa ovat edukseen suvun merkittävät naiset Julia Domna, Julia Maesa sekä Julia Mamaea. Lisäksi roomalaisille ominainen kunniaportti, joka symboloi dynastian tavoitteita rauhaa ja vaurautta kertoo puolestaan keisarikultista. *Arcus Argentariorum* oli taitavien käsityöläisten työstämä kertovine reliefeineen ja koristelementteineen. Vuonna 204 valmistunut portti oli Velabrumin rahanvaihtajien juuri keisariperheen kunniaksi pystyttämä.

Joukosta kuitenkin puuttuu merkittävä perhepotretti, egyptiläinen maalattu paneeli Berliinistä, jossa kuvataan Septimius Severus, syyrialaisyyntyinen puoliso Julia Domna sekä heidän poikansa Caracalla ja Geta. Getan hahmo on myöhemmin raaputettu pois perhepotretista.

Keisarillinen perhe, 200-luku. Berlin Staatliche Museen. Kuva: Wikimedia Commons.

Arcus Argentariorum v. 204, Julia Domna ja Septimius Severus. Kuva Wikimedia Commons.

Leptis Magnasta syntyisin oleva, lukuisissa sodissa harjaantunut, dynastian perustaja keisari Septimius Severus (193–211) tunnettiin myös nimellä *restitutor Urbis*. Hän harrastikin vilkasta rakennustoimintaa sekä Roomassa että syntymäkaupungissaan. Tosin Colosseumin näyttelytilassa keskityttiin lukuisiin 200-luvun Rooman uudis- ja korjausrakentamiskohteisiin. Näyttelyssä esitellään myös runsaasti tuoreita arkeologisia löytöjä, joiden joukkoon lukeutuu mm. Napolin uuden metrotyön yhteydessä löydetyt lukaniaiset marmorifragmentit aiemmin tuntemattomasta Severusten kaaresta.

Uusiin arkeologisiin löytöihin perehdytetään matkailijoita myös Forumilla, Romuluksen temppelissä. Löydöt ovat niin sanotusta Elagabaluksen kylpylästä, joka sijaitsi Palatium-kukkulan koillisrinteellä. Kaivausalueelta paljastui peräti 33 veistosfragmenttia, jotka ajoitettiin pääsääntöisesti 100–220-luvuille, keskittyen Severusten hallintokaudelle. Erityisesti seitsemän rintakuvaa keisariperheestä ja kolmipäiset hermit ovat poikkeuksellisen taidokkaasti työstettyjä. Lähemmin Septimius Severuksen kaareen tai muihin merkittäviin Palatium-kukkulan rakennusprojekteihin saattoi tutustua ajan kanssa samalla pääsylipulla.

Keisarillista hallintoa ja kulttia valoteaan lukuisilla rakennus-, kunnia- ja hautapiirtokirjoituksilla, jotka kovin moni näyttelyvieras tosin sivuutti varsin nopeasti. Niiden sanomaan sisältyi Severus-sukuisten hallitsijoiden nousu ja tuho sekä dynastian naisten vahva asema. Severusten dynastian kaudella jatkuneet yhteiskunnalliset ja kulttuuriset muutokset esitellään ajan kuuluisimpien oikeusoppineiden (Papinianus ja Ulpianus) suulla. Lisäksi uskonnollisista virtauksista tuodaan esille *Isiksen*, *Serapiksen* ja *Mithran* kultit sekä itäisemmät *Sol Invictus* ja *Baal*. Esillä on mm. näyttävä *opus sectile*-tekniikalla kolmivärisistä (keltainen, ruskea ja valkoinen) marmoripaloista työstetty syyrialaisperäisen *Sol Invictuksen* kasvot 240-luvulta, muiden kulttikuvien ohella.

Sol Invictus, mosaiikki 240-luku. Kuva Wikimedia Commons.

Hopeinen kahva 200-luvulta, jossa kuvataan metsästyskohtaus. The Metropolitan Museum of Art, New York. Kuva Wikimedia Commons.

Käsityöläisyys ja ammattikuntien *collegiimit* kukoistivat keisaridynastian 40-vuotisella hallintokaudella. Näyttelyn kolmanneksi teemaksi kohoaaakin elinkeinoelämä. Perusteelliset näyttelytekstit avaavat Severusten dynastian sotaretkiä ja aluelaajennuksia, rauhauudistusta, sekä merkittävimpiä epävaikustekijöitä taloudessa, jotka vaikuttivat myös valtakunnan hallintoon. Näyttelyesineistön joukossa siellä täällä mainitaan vapautettujen, orjien ja naisten aseman muutokset.

Severusten kaudella Rooman kaupungista oli tullut kosmopoliitti, jonka paikallishallinnon organisointi ja luultavammin lähes 700 000 asukaan päivittäisen ruokahuollon järjestäminen oli ammattimaista toimintaa. Ruokahuollon ohella suuret rakennusprojektit vaativat työvoimaa sekä sujuvia kuljetusvälineiden, jakelukeinojen sekä kuljetusyrittäjien yhteistoimintaa.

Kaupungin logistinen infrastruktuuri kulkuväylineen, satamineen ja varastoineen saikin runsaasti huomiota keisarillisen hallinnon taholta.

Ruokahuollon ympärille kietoutuneesta logistiikkaketjusta esillä on muutama Dressel-luokituksen saanut espanjalainen ja afrikkalainen kuljetusamfora sekä pronssinen piirtokirjoitus vuodelta 203–211, jossa näkyvät myös Severusten hallitsijasuvun kuohunta lukuisine nimenvaihdoksineen. Rooman logistisen infrastruktuurin hienouksiin perehdytään *forma urbiksen*, kaupungin marmorikartan avustuksella, jonka Septimius Severus korjautti vuonna 192 aiemmin tulipalossa tuhoutuneen tilalle. Se onkin tärkein yksittäinen keisariajan Rooman topografiaa valaiseva lähde.

Roma univernalis-näyttelyyn liittyy oleellisesti Severusten dynastian 13 historiallisen kohteen vaellus, jota voin lämpimästi suositella. Myös näyttelykatalogi on kunnianhimoinen ja onnistunut. Näyttely Colosseumilla ja monet kiinnostavat aiemmin suljettuina olleet arkeologiset kohteet Forumilla ja Palatimumilla ovat avoinna 25.8.2019 saakka.

Forum Romanum, Romuluksen temppeli. Kuva: Katja Varakas

Syksyllä 2018 palkitut ylioppilaat

Lyhyt latina laudatur

Kangas Milla Ida Emilia

Tampereen klassillinen lukio

Kivi Antti Juhani

Tikkurilan lukio

Pitkä latina eximia

Kivelä Väinö Emil Ilmari

Helsingin Normaalilyseo

Teivas Oksalan ehdottomasti tärkein anti latinankielisen kirjallisuuden kääntäjänä on Vergiliuksen teosten suomentaminen. Hän saattoi julkisuuteen Aeneiksen heksametrimitaisen käännöksen (1999, Päivö Oksala kirjat 1-4 ja 6, Teivas Oksala kirjat 5 ja 7-12), siirsi suomalaiseen kuusimitaan Bucolican (2002) ja Georgican (runokäännös jukaistaan postuumisti 2019). Lisäksi tietenkin tulevat Horatiuksen oodit (Erkki Palménin kanssa 2013), valikoima Ovidiuksen metamorfooseja (2000) sekä heksametrimitaan käännetyt Petrarcan African kirjat 1-2 ja 5 (2019). Teivas Oksalan muistoksi lahjoitetuista varoista muodostetun stipendin saaja julkistetaan juuri Vergiliuksen syntymäpäivänä.

Prof. Teivas Oksalan (15.2.1936 – 2.3.2018) muistostipendi latinankielisen kirjallisuuden kääntäjälle

Latinankielen opettajien yhdistys – Latinlärarnas förening ry julistaa haettavaksi kannustusstipendin latinankielisen kirjallisuuden kääntäjälle mielellään ennen julkaisemattoman teoksen suomentamiseksi. Stipendinä voidaan myöntää enintään 2 200 euroa yhdelle tai kahdelle hakijalle, mutta yhdistyksen hallitus pidättää oikeuden päättää toisinkin. Valinnassa painotetaan käännettävän teoksen relevanssia ja käännöksen laatua.

Hakemukset tulee lähettää 15.8.2019 mennessä yhdistyksen sihteerille sähköpostitse osoitteeseen suvi.randen@helsinki.fi. Hakemuksessa tulee selvittää, miksi teos on kääntämisen arvoisen, ja liittää mukaan valikoima alkutekstistä ja sen käännös. Hakemukseen tulee liittää hakijan ansioluettelo, joka keskittyy käännöshankkeen kannalta olennaisiin seikkoihin. Hakemuksessa voi mainita mahdollisten suosittelijoiden yhteystiedot sekä mahdollisen julkaisijan.

Päätös valinnasta ilmoitetaan 15. lokakuuta 2019.

Latinankielen opettajien yhdistys – Latinlärarnas förening ry:n puolesta

sihteeri Suvi Randén

KEVÄÄN 2019 TAPAHTUMIA

KFY:n kokoukset

Ti **26.2.** klo 18.15 **vuosikokouksessa** Prof. emeritus Heikki Solin pitää esitelmän *Auran rannoilta Vironniemelle. Bonsdorffista Zilliacukseen ja Linsénistä Kajantoon. Tuokiokuvia ja välähdyksiä klassillisen antiikin tutkimuksen 200-vuotistaipaleelta*. Helsingin yliopiston päärakennus, aud. II. (Unioninkatu 34, 00100 Helsinki. Esteetön kulku: Fabianinkatu 33.).

Ti **19.3.** klo 18.15 FT Mika Perälä pitää esitelmän aiheenaan *Aistihavainnot ja havaintovirheet Aristoteleella*. Helsingin yliopiston päärakennus, aud. XIV. (Unioninkatu 34, 00100 Helsinki).

Ti **16.4.** klo 18.15 PhD Marta Lorenzo pitää esitelmän otsikolla *People and Earth. What scientific analyses can tell us about classical earthen architecture from the Minoan period to Hellenistic cities*. Helsingin yliopiston päärakennus, aud. XIV. (Unioninkatu 34, 00100 Helsinki).

Muita tilaisuuksia

Ma **4.3.** klo 17.15–18.45 Helsinki Research on the Ancient World -seminaarissa puhuu professori Zahra Newby (University of Warwick) otsikolla *Constructing festival in the theatres of Roman Asia Minor*. Esitelmä liittyy Newbyn tutkimusprojektiin *Materiality of Greco-Roman festivals*. Helsingin yliopiston päärakennus aud. III (Unioninkatu 34, 00100 Helsinki. Esteetön kulku: Fabianinkatu 33.)

Ke **20.3.** klo 18.00 FT Eva Ahl-Waris esitelmöi Suomen Rooman instituutin suuresta menesnaatista Amos Andersonista, otsikkonaan *För Finland, Rom och heliga Birgitta? Amos Anderson som mecenat medhögyrkliga intressen*. Helsingin yliopiston päärakennuksen luentosalissa 6 (Fabianinkatu 33). Tilaisuus on Villa Lanten ystävien järjestämä.

To **21.3.** klo 16–18 FM Gianluca De Martino esittelee väitöstutkimustaan *The Cult of Hera in Poseidonia/Paestum. An Ancient Story of Religion, Immigration, and Multiculturalism*. Metsätalo Unioninkatu 40, 2. krs, A-rappu, seminaarihuone A215.

Ke **27.3.** klo 17.00 alkaen pidetään SAIY:n vuosikokous. Kokouksen alussa esitelmöi FL Ilkka Kuivalainen aiheenaan *Dionysos ja delfiinit*. Tieteiden talo (Kirkkokatu 6) sali 309. Tilaisuus on Ateenan-instituutin ystävien järjestämä.

Ma **20.5.** klo 10-17 pidetään seminaari *Roman Republicanism and its Spatial Manifestations*. Järjestäjänä Law, Governance and Space-projekti. Päärakennus, sali 2 konsistorin sali (2002), Fabianinkatu 33, 00170 Helsinki. <https://www.helsinki.fi/en/news/language-culture/roman-republicanism-and-its-spatial-manifestations-20.5.2019>